

Regionaal Overleg Sociale Adviesraden (ROSA) Hart van Brabant

t.a.v. de voorzitter, de heer L. Bertens

Onderwerp Datum
22-02-2021

Ons kenmerk Uw kenmerk

Afdeling Doorkiesnummer
Sociaal 013 542 85 15

E-mail Fax

Postadres
Postbus 90155
5000 LH Tilburg

Geachte heer Bertens,

Geachte leden van het Regionaal Overleg Sociale Adviesraden (Rosa) Hart van Brabant,

Wij willen u hartelijk bedanken voor de uitvoerige reactie op de inkoopstrategie jeugdhulp. In uw begeleidende brief gaat u allereerst in op de regionale uitgangspuntennotitie en vraagt u hoe deze notitie zich verhoudt tot de inkoopstrategie jeugdhulp. Verder komt u in uw brief over de inkoopstrategie jeugdhulp met een drietal algemene aanbevelingen en gaat u daarna in op een negental thema's.

In uw reactie geeft u aan de uitgangspunten van de inkoopstrategie jeugdhulp te herkennen, maar vraagt u ook om nadere concretisering hiervan. Daarnaast verzoekt u op onderdelen naar een verdere onderbouwing, omdat het stuk naar uw mening soms te instrumenteel overkomt en u het perspectief van de client mist. Wij begrijpen deze opmerkingen en komen in onze reactie en de verdere uitwerking van de inkoopstrategie jeugdhulp de komende periode hierop terug. Ook verwachten wij dat u als sociale raden met uw eigen colleges en/of raad de dialoog aangaat. Als het gaat om de specifieke adviezen die u heeft gegeven voor de inkoopstrategie jeugdhulp, treft u per advies een reactie aan in de bijlage.

De regionale uitgangspuntennotitie is overigens een kadernotitie die is opgesteld voor de taken die wettelijk verplicht gezamenlijk worden ingekocht en/of waarin afstemming wenselijk is. Jeugdhulp en Beschermd Wonen zijn daarbij de taken die wettelijk door alle 9 gemeenten in de regio Hart van Brabant gezamenlijk dienen te worden ingekocht. Wmo-begeleiding wordt zonder wettelijke verplichting door 7 van de 9 gemeenten gezamenlijk ingekocht, daarnaast hebben Waalwijk en Loon op Zand bij de Wmo-begeleiding de handen gezamenlijk ineen geslagen. Participatie wordt daarentegen lokaal of sub-regionaal ingekocht.

Tot en met 19 februari hebben de colleges en raden van de regio Hart van Brabant de mogelijkheid een reactie te geven op deze uitgangspuntennotitie. Vervolgens zullen wij deze uitgangspunten niet alleen voor de jeugdhulp, maar ook voor Beschermd Wonen en voor de 7 gemeenten die samenwerken bij Wmo-begeleiding, per inkoopspoor uitwerken in zogeheten "houtkoolschetsen". In deze schetsen wordt per inkoopspoor en soms zelfs per segment beschreven welke keuzes wij specifiek voor ogen hebben als het gaat om de bekostigings-systematiek, aantal aanbieders, de organisatie van de toegang en ga zo maar door. Vanzelfsprekend zullen wij te zijner tijd ook met u van gedachte wisselen over deze houtkoolschetsen.

Ondanks de verschillende inkoop situaties zijn er tussen de inkoopsporen ook de nodige overlappen en dit is één van voornaamste redenen om een gezamenlijke inkoopstrategie voor het sociaal domein als regio op te pakken. Hierbij moet gedacht worden aan overlap bij multi-problem gezinnen, 18- / 18 + problematiek en kwetsbare jongeren, arbeidsmatige dagactiviteiten en dagbesteding en het voorkomen van zorgfraude. Ook als er geen sprake is van een gezamenlijke inkoop situatie, is het wel van belang om richting mee te krijgen om de verbinding goed te kunnen leggen tussen de verschillende domeinen.

Tot slot moeten wij vaststellen dat de uitwerking van de inkoopstrategie een omvangrijke opgave is, waarbij het perspectief van onze inwoners uiteraard een belangrijke positie inneemt. Cliënten worden nu al direct en indirect betrokken bij dit proces en deze inbreng is ook in het vervolg van belang. In dit kader doen wij ook graag een beroep op u en waarderen we eventuele concrete oplossingsrichtingen, ook voor door u genoemde thema's.

Hoogachtend,
namens de Bestuurscommissie Jeugd

Wethouder Aletta van der Veen
Voorzitter Bestuurscommissie Jeugd

Bijlage: 1 Adviezen gemeenschappelijke sociale raden en reactie vanuit de Regio Hart van Brabant

Bijlage 1: Adviezen gemeenschappelijke sociale raden en reactie vanuit de Regio Hart van Brabant

Algemeen Inkoop

U vraagt als sociale raden aandacht voor alternatieven voor de open house methode.

Net als u, is inmiddels het Ministerie van VWS eveneens kritisch over de open house methode. Wij delen dit standpunt en stellen dan ook in de uitgangspuntennotitie vast dat wij meer toe willen naar een gesloten financiering en minder aanbieders. In de gehouden presentatie hebben wij laten zien dat wij voor een deel voornemens zijn met een taakgerichte bekostiging te gaan werken, maar dat zal niet voor alle onderdelen gelden.

Wij bevelen dringend aan om in het proces van invoering in 2021 het gebruikersperspectief en de positie van de cliënten/ouders/verwanten en professionals veel meer aandacht en een duidelijke rol te geven.

Wij achten de stem van de gebruiker zeer belangrijk. In de presentatie en toegezonden stukken is dit nog onvoldoende aan bod gekomen, maar de Jeugdwelzijnsraad en de cliëntenraad is betrokken bij diverse thema's van de inkoopstrategie. Ook verwijzers zijn en worden betrokken en vanuit de regio Hart van Brabant geïnformeerd. Wel constateren wij dat het soms best complex is om het cliëntenperspectief goed te borgen. Wij willen dan ook graag in gesprek met u als gemeenschappelijke sociale raden of u hierin een ondersteunende rol in zou kunnen vervullen.

De adviesraden adviseren dringend om in de eerste helft van 2021 de inhoudelijk/bestuurlijke doelstellingen en streefaantallen (per segment) verder te concretiseren en de verhouding tussen de algemene uitgangspuntennotitie sociaal domein en de specifieke maatregelen in de jeugdhulp nader uit te werken.

Zoals reeds aangegeven, concretiseren wij de uitgangspunten en keuzes in de jeugdhulp in zogeheten houtkoolschetsen. Voor zover het kan nemen wij hierin ook de streefgetallen mee.

Daarnaast adviseren de adviesraden het toekomstig inkoopbeleid goed te monitoren op zijn effecten en met een evaluatie niet te wachten tot het einde van de komende contractronde in zicht is.

Dit is een verstandig advies en zullen wij ter harte nemen. Ook nu passen we al tussentijdse evaluaties toe. Het resultaatgericht inkopen Jeugd loopt sinds 2019 volledig (in 2017 en 2018 kleinschalige start) en is na anderhalf jaar geëvalueerd.

Thema normaliseren

De sociale adviesraden onderschrijven het belang van normaliseren en geven aantal gedachten mee:

- *Hoe gaat 'normaliseren' concreet ingevuld worden. Wij adviseren hiertoe een dialoog aan te gaan voor de langere termijn en om een brede coalitie te vormen met burgers, scholen, sportinstellingen, jeugdigen, professionals, leraren, artsen etc.*
- *Als kader willen de adviesraden meegeven dat een dergelijke discussie over normalisering - die wij toejuichen - niet mag leiden tot onbedoelde effecten c/q het risico dat jongeren die wel professionele zorg en ondersteuning nodig hebben in hun ontwikkeling, deze niet gaan krijgen.*
- *De adviesraden adviseren uitdrukkelijk om deze "cultuurverandering" (Stelsel in groei, AEF december 2020) te agenderen zonder de druk of de schijn van een doelstelling om kosten te besparen maar dit thema te agenderen vanuit het belang van een goede (maatschappelijke) balans in de opvoeding van onze jeugdigen in een steeds complexere en snellere (digitale) samenleving.*

- *Wij adviseren de regio een gezamenlijke aanzet voor deze discussie te doen en deze discussie door alle gemeenten lokaal te laten oppakken en verder te laten invullen gedurende de gehele looptijd van deze nieuwe inkoopstrategie.*

Wij herkennen uw adviezen en werken dan ook parallel aan de inkoopstrategie aan een voorstel met betrekking tot normaliseren. Deze zal vervolgens lokaal moeten worden ingevuld passend binnen de lokale situatie. Daarbij onderscheiden we de korte en de lange termijn. Op korte termijn zal onderzocht worden of alles wat we nu inkopen onder specialistische jeugdhulp, ook daadwerkelijk specialistisch is of ook een voorliggende of algemene voorziening kan zijn. Natuurlijk blijft hierbij het uitgangspunt dat de jeugdige de meest logische en passende ondersteuning krijgt voorop staan.

Echter zien wij ook dat professionele en ondersteuning geleverd wordt, waarbij de vraag gesteld mag worden of de gemeente hiervoor de kosten moet dragen en/of de jeugdhulp aan zet is. Sommige vragen horen wellicht gewoon opgelost te worden door de ouders zelf, het onderwijs en/of is gewoon onderdeel van het normale leven. Deze discussie voeren wij overigens niet alleen regionaal en lokaal, maar is ook landelijk onderwerp van discussie in het vervolg van het AEF-onderzoek naar de tekorten jeugd. Ook daar proberen wij als Regio Hart van Brabant onze bijdrage te leveren.

De door u genoemde cultuurverandering vraagt inderdaad om een zorgvuldige agendering en gesprek met de samenleving als geheel. Met jongeren, aanbieders en professionals wordt het gesprek inmiddels gevoerd.

Thema segmentering

- *Wij adviseren positief over segmentering en het hanteren van verschillende strategieën c/q loslaten van de "one-size-fits-al" benadering met de open-house systematiek. Maar we vragen wel om meer inzicht begin 2021 in de uitwerking per segment en de achtergrond en doelstelling ervan. Wat komt er in de plaats van open-house als dat in een segment wordt losgelaten?*
- *In lijn met het onderzoeksrapport van AEF (Stelsel in groei, december 2020) adviseren we om tariefdifferentiatie toe te passen binnen segmenten waarbij rekening wordt gehouden met de omvang van jeugdhulpinstellingen en de kwaliteit die zij kunnen leveren binnen een segment van aanbod.*
- *Tevens adviseren we duidelijk te maken wat de medewerkers van de toegangsteams hierover bij het opstellen van de nieuwe strategie hebben ingebracht en duidelijk te maken hoe dat is verwerkt. Wat is het effect van deze verschillende strategieën per segment op de wijze waarop toegangsmedewerkers indicaties stellen en geacht worden resultaten van de inzet te monitoren samen met de ouders/verzorgers?*

Wij zijn content met u positieve reactie op de keuze om te gaan segmenteren en over te gaan tot tariefdifferentiatie. Per segment zal ook een passende aanbestedingsvorm worden gekozen.

Tariefdifferentiatie is een belangrijk element binnen de inkoopstrategie, waarbij niet de omvang van de instelling, maar de kwaliteit en type zorg dat men levert bepalend is voor het tarief.

De positie van de toegang per segment is een belangrijk element van de inkoopstrategie. In de gehouden presentatie zijn de beoogde richtingen met name ten aanzien van segment 1 en 2 al opgenomen. In de verdere uitwerking middels de al eerder genoemde houtkoolschets, komen alle segmenten met bijhorende keuzes als het gaat om bijvoorbeeld de toegang aan de orde.

Thema Vermindering aantal aanbieders als instrument kostenreductie

- *De sociale adviesraden adviseren dat kwaliteit en diversiteit van het zorgaanbod voorop staat en dat afhankelijk daarvan de keuze van toelating van zorgaanbieders bepaald wordt. Wij adviseren positief over het ophogen van minimumeisen aan de aanbieders.*
- *Het verminderen van aanbieders dient echter geen doel op zich te zijn. De regio-inkoop zal moeten aantonen dat er voldoende keuzes zijn voor cliënten per vraagcategorie en voldoende bereikbaarheid dicht in de buurt van de vragers verspreid over de gehele regio.*
- *Daarnaast adviseren wij nadrukkelijk op te nemen dat voor zorgvragen waarvoor het passende antwoord niet te vinden is bij deze zorgaanbieders op creatieve wijze naar een maatwerkoplossing gezocht wordt. Er zal flankerend beleid moeten zijn om het PGB als instrument volwaardig te kunnen inzetten. Daartoe wordt ook geadviseerd om de inzet van het instrument van onafhankelijke cliëntondersteuning te intensiveren.*

Wij zijn het met u eens dat een kwalitatief goed en passend aanbod voorop staat. Dat is de reden dat we besloten hebben de inkoopstrategie(en) te herijken en te kiezen voor segmentering. De vermindering van aanbieders is ook geen doel op zich. Echter verwachten wij wel dat met een beperkter aantal en op kwaliteit geselecteerde aanbieders mede zorgdraagt voor een integraal en samenwerkend zorglandschap. Zowel aanbieders als verwijzers geven aan dat door het huidige grote aantal aanbieders dit overzicht ontbreekt. Ook kunnen wij niet geheel uitsluiten dat door een te grote hoeveelheid aanbieders een soort van ongewenste marktwerking ontstaat.

Thema overige inkoopinstrumenten

- *De adviesraden adviseren positief over meerjarige contractering van aanbieders en het aangaan van langdurige relaties met hen gericht op samenwerking met relevante andere partijen in de jeugdzorg dan wel daarmee verbonden zoals scholen en jeugdwerzijnswerk.*
- *De sociale adviesraden adviseren om meer en goed te implementeren kwaliteitseisen te formuleren bij de nieuwe strategie om zo te komen tot een aanbod dat toereikend, deskundig en divers is en een overzichtelijk veld aan zorgaanbieders biedt.*
- *Daartoe adviseren wij dringend om een verbod op winstuitkering stevig vorm te geven in de overeenkomsten met aanbieders.*
- *Ook zullen lokale samenwerking en professionele standaarden daarin goed gegarandeerd moeten worden.*
- *De sociale adviesraden adviseren om zorgaanbieders zo te selecteren dat een brede keuzevrijheid voor burgers geborgd wordt en om cliëntenraden meer te betrekken bij het monitoren en evalueren van de inkoop.*
- *Wij adviseren ook om meerjarencontracten af te sluiten omdat dat een stimulans is voor organisaties om te investeren en er zo in het veld duurzame samenwerkingsrelaties opgebouwd kunnen worden.*

Positief dat u de lijn voor meerjarige contractering onderschrijft zodat duurzame samenwerkingsrelaties kunnen worden opgebouwd. Uw gedachte om via kwaliteitseisen te komen tot een toereikend, deskundig en overzichtelijk aanbod maakt onderdeel uit van onze nieuwe inkoopstrategie.

De gedachte om cliëntenraden (en ervingsdeskundigen) te betrekken bij monitoring en evaluatie nemen wij graag mee. Hier zijn we sinds kort al met de Jeugdwerzijnsraad over in gesprek.

Het advies een verbod op winstuitkering vorm te geven nemen of een maximering is onderwerp van onderzoek. Overigens kijken we daarbij niet alleen naar winstmaximering, maar onderzoek we ook of we binnen de bestaande wet- en regelgeving normen kunnen opleggen ten aanzien van overhead, personeelsratio's, solvabiliteit en dividend.

Thema sturen op toegang en voortgang van de zorg

- *Wij adviseren meer relatie tussen inkoop en toegang aan te brengen.*

- *Uitbreiden van de functie van toegang naar trajectondersteuning die ook bij het realiseren van de doelen van de inzet en/of het verlengen of aanpassen van de indicatie een rol speelt in de ondersteuning van ouders/verwanten.*
- *Uitbreiden van de functie van onafhankelijke cliëntondersteuning bij de fase van doorloop van het aanbod van een jeugdaanbieder en het realiseren van de doelen.*
- *De rol van de POH's bij huisartsen nader in te vullen op basis van uitkomsten onderzoeken van CPB en AEF waarbij meer samenwerking tussen POH en toegang nodig is.*
- *Meer aandacht voor het onderwijs en verbinding met het onderwijsveld en het toevoegen hiervan aan de rol van de traject/toegang-ondersteuner.*

We herkennen ons voor een groot deel in de adviezen. Daarbij nemen wij ook de coördinatierol (trajectondersteuning) van de toegang onder de loep. Wij onderzoeken in ieder geval of de toegang de rol van coördinator op zich kan nemen bij de hoog complexe casussen (segment 1 en 2). Verder loopt het gesprek met huisartsen en scholen over een betere verbinding, alsmede het verder uitbreiden van de POH JGGZ bij de huisartsenpraktijken. Specifiek ten aanzien van het onderwijs loopt het regionale project Thuis op School. Dit project is niet alleen voor de regio van groot belang, maar dient ook landelijk als een pilot op basis waarvan bekeken moet worden hoe onderwijs en zorg beter verbonden kan worden.

Thema ZIN en PGB

- *De sociale adviesraden vinden het van essentieel belang dat ZIN en PGB als gelijkwaardige en volwaardige mogelijkheden aangeboden worden. Met name het PGB geeft burgers de mogelijkheid om de door de overheid gevraagde zelfredzaamheid vorm te geven. Wij adviseren dan ook dit zo te benoemen in beleid en uitvoering.*
- *Het toetsen op PGB-vaardigheden van ouders/verzorgers is prima op basis van de landelijke afspraken daarover omdat het van belang is dat ouders dit PGB zelfstandig kunnen regelen. Een bredere inzet van professionele en onafhankelijke cliëntondersteuning wordt geadviseerd in een evenwichtig PGB-beleid.*

Het PGB en de samenhang met de inkoopstrategie wordt uiteraard meegenomen. Omdat de inkoopstrategie voornamelijk gaat over contractering van aanbieders en daarmee over zorg in natura, is het PGB in de presentatie en in de toegezonden stukken minder naar voren gekomen. Desalniettemin blijven wij de inzet van een PGB als een belangrijk instrument zien.

Thema 18-/18+

- *De sociale adviesraden dringen er op aan dat bij de inkoop jeugd apart aandacht geschonken wordt aan de jongeren die 18 jaar worden.*
- *Tevens adviseren wij om bij de inkoop jeugdzorg te borgen dat er op geen enkele wijze een hapering ontstaat in de zorg die zij ontvangen.*

In het algemeen inkoopkader is de lijn 16 – 27 jaar en de samenhang tussen de verschillende domeinen een belangrijk thema. De uitwerking wordt meegenomen in de komende inkoopstrategie. Zoals ook al eerder aangegeven is dit ook een belangrijk overstijgend thema tussen de inkoopstrategieën.

Thema burgerparticipatie, ervaringsdeskundigen en zeggenschap

- *De sociale adviesraden adviseren duidelijk in de procedures op te nemen op welke momenten burgers betrokken worden en te zorgen dat zij hun inbreng kunnen hebben op de verschillende momenten in het proces. Hierbij denken wij aan het inzetten van de sociaal-netwerk benadering, het inrichten van monitoring, kwaliteitsmeting, evaluatie.*

- *Daarnaast vinden wij het van belang dat ook zorgaanbieders structureel ruimte bieden aan zeggenschap van burgers en dat zij intern ervaringsdeskundigen inzetten om gebruikers van zorg te ondersteunen en kwaliteit van uitvoering en beleid te verbeteren.*

Zoals al eerder aangegeven, zijn we op dit moment samen met de Jeugdwelzijnsraad aan het kijken hoe we ervaringsdeskundigen kunnen betrekken in de contractgesprekken, ook met de cliëntenraad willen we dit thema oppakken. Dit zullen wij ook in overweging nemen in de nieuwe inkoop. Als het gaat om het betrekken van inwoners zouden we ook graag gebruik maken van uw kennis en netwerken. Het opbouwen van echte burgerparticipatie blijkt vaak geen sinecure.

Thema Klachtenprocedure

- *Wij adviseren dat er een mogelijkheid gecreëerd wordt om buiten de organisatie een klacht in te dienen over die organisatie. Dit moet een laagdrempelige locatie en een onafhankelijke persoon zijn. Dit is nodig als inwoners zich niet gehoord voelen of als men het vertrouwen mist in de zorgorganisatie.*
- *Tevens adviseren we om bij de inkoop meer gebruik te maken van de uitkomsten van de klachtenafhandeling en om het naleven van het landelijk Kwaliteitsstatuut door jeugdhulpaanbieders op het gebied van klachtenbemiddeling goed na te gaan bij de contractering.*

Als een client een klacht wil indienen, kan men eventueel naar een onafhankelijk vertrouwenspersoon. Wel is het belangrijk naar onze mening om een klacht in ieder geval ook in te dienen bij de desbetreffende zorgverlener, omdat hiermee verbeteringen van het zorgproces en/of tekortkomingen transparant worden.

De uitkomst van klachten spelen al een rol in de huidige inkoop, en met name het contractmanagement, en zal in de toekomstige contractering verder uitgewerkt worden.

Thema kwaliteitsgegevens en monitoring

De sociale adviesraden adviseren om inwoners en hun naasten die zorg en ondersteuning ontvangen een grotere en meer betekenisvolle rol te geven bij de inkoop en bij het beoordelen van de kwaliteit van zorg en ondersteuning.

Zoals bij de andere adviezen aangegeven, geven wij hier invulling aan en gaan wij graag zoals eerder aangegeven met u hierover een vervolggesprek aan.